

Wandelroute Wassenaar (ca. 15 km.)

Wassenaar ontleent haar bekendheid voor een groot deel aan haar gevarieerde landschap met de vele buitenplaatsen, villas en boerderijen. De bossen en weilanden, de nabijheid van het uitgestrekte duingebied en het strand maken Wassenaar tot een unieke wandelgemeente in de Randstad.

Wassenaar maakt deel uit van Duin, Horst & Weide, het buitengebied van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. De drie gemeenten werken samen in het Pact van Duivenvoorde en hebben de gezamenlijke ambitie om het buitengebied met zijn opeenvolging van landschappen vitaal, authentiek en toegankelijk te maken. Toegankelijk op die plaatsen waar dat kan en waar natuur-en agrarische belangen niet worden geschaad.

Via de bijgevoegde link komt u bij een filmpje dat de landschappen van het Pact van Duivenvoorde goed in beeld brengt. (<http://www.youtube.com/watch?v=EhkdvDuAch8>)

U kunt te voet genieten van zowel de afwisselende natuurgebieden met hun rijke flora en fauna als de fraaie historische bebouwing.

De wandelroute start bij Raadhuis de Paauw waar voldoende parkeergelegenheid aanwezig is.

Huize de Paauw

Huize de Paauw is het huidige raadhuis van de gemeente Wassenaar. Het werd rond 1770 aangelegd in opdracht van Adriaan Pieter Twent, die onder Lodewijk Napoleon minister van Waterstaat was. Na zijn dood werd het in 1838, samen met de landgoederen Raaphorst, Ter Horst en Backershagen, aangekocht door Prins Frederik der Nederlanden (1797-1881), de broer van koning Willem II. Hij liet zowel het huis als de diverse parken in Landschapsstijl aanpassen C.E.A. Pezold en J.D. Zocher nr. Na zijn overlijden erfde zijn dochter Marie De Paauw en na haar dood in 1910 kwam het in handen van bouwondernemers, die het grote landgoed in delen verkochten. Sinds 1925 is De Paauw in gebruik als raadhuis van de gemeente Wassenaar. Onder meer het Gemeentearchief en het Brandweermuseum is er nu gevestigd. De fontein, bestaande uit twee zittende leeuwen met een bassin, is rond 1850 door Louise van Prinsen en haar man, tsaar Nicolaas I, geschonken aan haar broer, prins Frederik

1. Met het raadhuis in de rug volgt u het fietspad rechtsaf (volg de *LAW-markering*).
2. Steek na ca 250 m via de houten brug het water over naar de *Prinses Marielaan*. Linksaf de *Prinses Marielaan* op, volg de straat met een knik naar rechts. Steek de *Prinsenweg* over en vervolg de route via de *Burchtlaan*.
3. Steek het *Burchtplein* over om de muziektent heen en sla direct linksaf op het *Burchtplein*.

Het Burchtplein

Het Burchtplein is onderdeel van de dorpsuitbreiding van Wassenaar uit 1926-1928. De Muziektent met aan de overzijde van het plantsoen de gedenkbank van Storm van 's-Gravenzande, zijn ontworpen door de bekende Nieuwe Haagse Schoolarchitect J.J. Brandes. Ter plekke van het plantsoen lag vroeger een heuvel waarop in de Middeleeuwen het kasteel van de Heren van Wassenaar heeft gestaan. Rechts steekt molen De Windlust boven de bebouwing uit; een bakstenen stellingmolen uit het eind van de 17de en het begin van de 18de eeuw.

NB: u bent dicht bij het centrum van Wassenaar, waar diverse mogelijkheden zijn om een kopje koffie te drinken in de Langstraat, via de Gravestraat.

4. Aan het einde rechtsaf de *Van Heeckerenstraat* in. Aan uw linkerhand passeert u het cultureel centrum "De Warenar". Aan het eind van de *Van Heeckerenstraat* linksaf de *Kerkstraat* in, uitlopen tot het einde en bij de kruising de *Storm van 's-Gravesandeweg* oversteken en de *Spelderslaan* inlopen.
5. Aan het eind van de *Spelderslaan* linksaf de *Jagerslaan* in. Volg de *Jagerslaan* voor zo'n 750 m.

Op de *Jagerslaan* passeert u aan uw rechterhand **de Hertenkamp** (nu: duingebied), de **buitenplaats De Vrije Blick** en aan uw linkerhand **buitenplaats Huis Terveken (1908)**, die beide ook een 19de-eeuwse landschappelijke aanleg kennen uit de tijd van prins Frederik.

6. Steek aan het eind van de *Jagerslaan* de weg over. Dit is de *Groot Haesebroekseweg*. Rechts af en na ca. 25 m. linksaf de *Lijsterlaan* in.
7. Na zo'n 200 meter rechtsaf de *Konijnenlaan* in. Volg de *Konijnenlaan* (kruis de *Nachtegaallaan*) en sla tegenover huisnummer 39 rechtsaf een schelpenpad tussen twee percelen in, direct rechtsaf en na ca. 100 m. linksaf de *Groot Haesebroekseweg* oversteken, de *Kievitslaan* in, einde *Kievietslaan* linksaf de *Duinvoetlaan*, eerste rechtsaf de *Meijendelseweg* omhoog. Loop door tot de parkeerplaats. Hier is de mogelijkheid om een gemarkeerde wandelroute door de duinen te volgen: (Route Langeveld, 3,6 km, rode palen. Dit is een rondwandeling).

Duingebied Meijendel

Tussen Scheveningen en Wassenaar ligt Meijendel met een oppervlakte van 1.875 hectare. De duinen in dit gebied noemen we jonge duinen, omdat ze in de late Middeleeuwen zijn ontstaan. Meijendel is een zeer gevarieerd duingebied, rijk aan flora en fauna. Het binnenduin bestaat uit grote valleien en paraboolduinen. In dit gebied is veel bos; lokaal zijn er wat lage graslanden en struweel. De merel, tjiftjaf, vink, havik, boompieper en boomleeuwerik zijn voorbeelden van vogels die u in het binnenduin tegenkomt. In Meijendel zijn drie prachtige wandelroutes aangelegd, variërend van drie tot vijf kilometer. Deze wandelroutes voeren u langs de mooiste plekjes van het gebied: valleien, de buitenrand van Meijendel en

naar de zee. Het grootste gedeelte van Meijendel is vrij toegankelijk voor recreanten.

In de vallei van Meijendel staat naast het Pannenkoekenhuis het bezoekerscentrum 'De Tapuit' van Dunea. Het bevindt zich in de voormalige paardenstal van het 19de-eeuwse boerderijcomplex, dat daar is opgericht voor het ontginnen van de duinen met akkertjes. De aanleg en structuur is hiervan bewaard gebleven en onder meer in gebruik als speelweide. Samen met de nieuwe paardenstal is 'De Tapuit' op 15 september 2012 feestelijk geopend door Prins Willem-Alexander en prinses Máxima.

Met de verbouwing creëert Dunea meer ruimte en mogelijkheden voor educatie over duin en water, voor zowel volwassenen als (school)kinderen uit de regio. Als het enige bezoekerscentrum in één van de weinige, grote natuurgebieden in onze regio vinden Dunea het belangrijk om het belang van natuur en milieu door te geven aan toekomstige generaties. In het nieuwe bezoekerscentrum staat beleven voorop; het staat op een plek met een bijzondere natuur en cultuurgeschiedenis.

Pannenkoeken boerderij Meijendel

Adres: Meijendelseweg 38, Wassenaar

Telefoon: +31 70 517 9601

8. Draai hier om en loop weer over de *Meijendelseweg* naar beneden. Deze gaat over in de *Berkenlaan* en vervolgens *Wilhelminalaan*.

Op het zuidelijk deel van de buitenplaats Groot Haesebroek is van af 1914 Villapark De Kieviet tot stand gekomen naar ontwerp van de Haagse architect Joh. Mutters. Diverse bekende architecten als H. Wouda, Co Brandes, J.W.E. Buys hebben hier villa's gebouwd in de stijl van de Nieuwe Haagse School en de Cottage stijl. Dat geldt ook voor de met riet gedekte Kievietsschool. Centraal in de wijk ligt het druppelvormige Wilhelminaplein.

NB: U kunt een uitstapje maken naar Fletcher Hotel-Restaurant Auberge De Kieviet.

Adres: Stoeplaan 27, 2243 CX Wassenaar,

Telefoon: +31 347 750 418

9. Aan het eind van de *Wilhelminalaan* oversteken bij de verkeerslichten en direct rechtsaf (*Stoeplaan*).
10. Derde weg linksaf *Groen van Prinstererlaan* in en de eerste weg rechtsaf *Oud Wassenaarweg*, geheel uitlopen en aan het einde linksaf. Dit is de *Laan van Hoogwolde* en houdt links aan.
11. Op de driesprong het Park Rust en Vreugd in de van *Ommerenlaan*, sla na ca. 200 m linksaf. Dit is het tweede onverharde pad na het hek (volg de route aanduidingen van de LAW route van het Marskramerpad). Doorlopen tot het weiland en stalen hek. Volg het smalle pad met

aan de linkerkant het hekwerk. U passeert twee zitbankjes. Hier hebt u zicht op kasteel Oud Wassenaar. Aan het eind van dit pad bij het water moet u rechtsaf. Blijf dit water aan uw linkerhand volgen. Op de eerste splitsing houdt u links aan. Over het eerste bruggetje houdt u weer links aan. Volg dit pad dat weer naar een volgend bruggetje leidt. Loop langs het weiland (rechterhand) tot vóór een paddenpoel nabij een bruggetje. Laat dit bruggetje links liggen en volg het smalle pad langs het water ter linkerzijde en de bosrand rechts. Passeer nog een brug. Uiteindelijk komt u weer op de *Van Ommerenlaan* uit, het geasfalteerde fietspad. Sla hierop direct linksaf en verlaat het park Rust en Vreugd door het hek.

Kasteel Oud Wassenaar

Het voormalige kasteel Oud-Wassenaar is een indrukwekkende villa, die in de jaren 1876-1879 is gebouwd in Neorenaissance stijl met een trapgevel, zijvleugels en torens. Opdrachtgever was C.J. van der Oudermeulen, stalmeester in buitengewone dienst van Koning Willem III. Het is ontworpen door Constantijn Muysken, die in de voorafgaande periode de Italiaanse architectuur bestudeerd had. Het rijke interieur is vormgegeven in verschillende neostijlen. Sinds 1910 heeft het kasteel een horecabestemming. In 1975 is het bijhorende door Co Brandes ontworpen hotel vervangen door een appartementencomplex. Tussen 2003 en 2006 is de buitenzijde van het gebouw gerestaureerd. Het bijbehorende romantische landschapspark met grillig gevormde waterpartij en slingerende wandelpade is ontworpen door de Duitse tuin- en landschapsarchitect Eduard Petzold. In het gastenboek komen beroemde namen voor, zoals Winston Churchill, Paul-Henri Spaak, generaal Montgomery en Oe Thant. Er zijn veel grote partijen gegeven, waaronder een huwelijksfeest voor prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven in 1967. Er worden nog regelmatig evenementen georganiseerd en het is sinds enkele jaren één van de niet-gemeentelijke trouwlocaties van Wassenaar.

Buitenplaats Rust en Vreugde

De villa aan het water werd in 1923 gebouwd door de huisarchitect S. de Cleq, huisarchitect van het echtpaar van Ommeren-de Voogt. Links daarvan stond aan het eind van de nog bestaande oprijlaan van het oude landhuis, die het echtpaar ter beschikking stelde als rusthuis voor welgestelde dames. In 1987 is het landhuis uit 1848 vervangen door een appartementencomplex. Aan de linkerkant van de weg staat een hardstenen waterpomp in Neo-Lodewijk XIV stijl. Deze werd door de heer van Ommeren in 1916 geschonken aan zijn echtgenote voor haar vijftigste verjaardag (zie inscriptie). Het park is een aantrekkelijk wandelgebied met een rijke stinzenflora en fauna. 's Winters kan je er zelfs een ijsvogel zien.

12. Aan het eind van de van *Ommerenlaan* verlaat u het park door het ijzeren hekje en ga rechtdoor de *Menkenlaan*, let op: niet rechtsaf de *Menkenlaan* in, aan het einde rechtsaf de *Rust en Vreugdlaan* links van de weg een schelpenpad.

In 1913 werd het landhuis **Ivecke** gesticht dat opvalt door de in imitatie natuursteen uitgevoerde gevels in Neo-Lodewijk XVI!-stijl. Het staat in een gedeelte van het omvangrijke bos van Backershagen dat rond 1770 in de Vroege Landschapsstijl tot stand is gekomen. Uniek is dat veel van de elementen en structuren bewaard zijn gebleven.

Zo ziet u aan uw linkerhand de mosheuvel met zogenaamde "Hermitage": een tuinornament in de vorm van een kluizenaarsgrot. Er tegenover staat op een kunstmatig opgeworpen heuvel een theekoepel. Bijzonder aan deze geheimzinnige theekoepel is dat de deur op de eerste verdieping opgenomen is in de lambrisering waardoor de uitgang niet gemakkelijk te herkennen is.

Na ca 1 km ziet u aan uw linkerhand is een appartementencomplex dat staat ter plekke van het voormalig **landhu Backershagen**.. Dit huis brandde in 1974 af en werd herbouwd als appartementencomplex. Met er naast twee flatgebouwen.. Backershagen was eigendom van prins Frederik die er zijn neef prins Hendrik de Zeevaarder liet wonen. Onderweg ziet u aan uw linkerhand de villa met het blauwe dak (1913) en het zogenaamde 18de-eeuwse hertenhuisje, dat door prins Marie als speelhuisje is gebruikt.

13. Na ca 300 meter linksaf, het landgoed Wiltzanck in. De grote brug over en het schelpenpad volgen. Sla na een paar honderd meter bij een bankje een voetpad links in. Blijf de LAW-route volgen. Na 100 meter scherp linksaf sloot oversteken en klinkerpad volgen. Na een bocht naar rechts op splitsing linksaf. Sloot oversteken en net voor een grote brug rechtsaf het klinkerpad langs het water volgen. Bij een stenen brug komt u bij een fietspad. Sla hier rechtsaf. Op de eerstvolgende kruising van fietspaden linksaf. Neem het eerste wandelpad naar links, een schelpenpad langs een slootje (linkerzijde). Voorbij het landgoed Backershagen gaat u rechtdoor een fietspad op. U verlaat het landgoed door een hek en ga direct linksaf de *Pauwlaan* op. Na ca 200 meter rechtsaf het tweede bruggetje over en het

voetpad op. U komt weer op het fietspad en passeert het paviljoen. Rechts ziet u de brug naar het Raadhuis de Paauw. Ga deze brug over en u bent weer bij het beginpunt.

